

Jan Charytański

"Catéchèse : esprit et langage", Paris 1968 : [recenzja]

Collectanea Theologica 42/1, 212-213

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Zwraca uwagę nie tylko na konieczność innego przedstawienia treści katechezy, ale chce wskazać na to, co może przeszkodzić w jej przyjęciu, a mianowicie na sposób podejścia do katechumenów. Dostrzega u dzisiejszej młodzieży sytuację jakby referendum co do wiary, ponieważ odpowiedź młodzieży może być pozytywna lub negatywna. O tym, jakie w ostateczności będzie rozstrzygnięcie młodzieży, decyduje między innymi wpływ grupy, z którą jest związana.

Szukając odpowiedzi na pytanie, w jakim kierunku idzie wpływ grupy, autor widzi dwie możliwości jej oddziaływania: 1. przez wspólne poszukiwanie rozwiązania jakiegoś problemu życiowego członkowie grupy poznają lepiej zasady religii i starają się według nich rozstrzygnąć sprawę, o ile dostrzegą wartość takiego rozwiązania, 2. wzajemne oddziaływanie na siebie członków grupy prowadzi do wzajemnego zrozumienia, a przez to do wytworzenia się wspólnego języka grupy.

Badana przez autora grupa stanęła wobec trudnej sytuacji życiowej jednego spośród swoich członków. Stara się poznać jego sytuację, zrozumieć ją i znaleźć rozwiązanie. Ponieważ wśród członków tej grupy była również młodzież niewierząca, zaistniała konieczność znalezienia najpierw wspólnego języka.

Jaką rolę w pracy grupy miał katecheta? Można powiedzieć, że inną od dotychczasowej, choć nie całkowicie. Ułatwiał jej pracę. Dokumentował jej dorobek. W trudniejszych sprawach, gdy młodzież potrzebowała jego pomocy, był doradcą tej grupy. Grupa jednak pracowała raczej samodzielnie.

Praca Jean Le Du jest pierwszą pozycją z szeregu zaplanowanych przez autora badań nad zagadnieniem katechezy młodzieży i dorosłych. Trudno się więc dziwić, że omawiana praca nie przynosi rozwiązań. Przedstawia tylko wyniki pierwszych badań podjętych w tej dziedzinie. Ale wyniki badań przedstawione przez autora zwracają uwagę na wielką rolę grupy w przyjęciu lub odrzuceniu jakiejś treści, z którą spotyka się młodzież. Jest to i dla nas ważne stwierdzenie, którego nie można pominąć w pracy katechetycznej.

Nie ze wszystkimi twierdzeniami autora można się zgodzić. Pozostawienie całkowitej swobody młodzieży w wyborze tematu, nad którym ma się zastanawiać, może przecież łatwo doprowadzić do tego, że spotkanie grupy zakończy się tylko dyskusją. Rola katechety jest też za bardzo marginesowa, odpowiednia w prowadzeniu jakiejś grupy dyskusyjnej. Katecheza jest przecież czymś więcej niż dyskusją. Musi być również głoszeniem.

Zapoznanie się z rezultatami badań podjętych przez autora pozwoli katechecie dojrzeć te uwarunkowania katechezy, których dotąd nie brał pod uwagę, albo które traktował bardzo marginesowo.

Ks. Edward Lazarowicz, Tarnów

Catéchèse: esprit et langage, praca zbiorowa, Paris 1968, Fayard-Mame, s. 159.

Rok 1968 jest przełomową datą dla katechezy francuskiej. Po opracowaniu *Dyrektorium katechetycznego*, ustaleniu podstaw dla autorów podręczników *Fond commun* ukazały się pierwsze opracowania ogólnofrancuskiego katechizmu narodowego. Po wielu latach poszukiwania, dyskusji, a nawet niemal załamań, ruch katechetyczny francuski wypracował formy oficjalnie uznane przez episkopat francuski. Należy jednak obejrzeć się wstecz i wydobyc dla utrwalenia niektóre cegiełki nowej budowli. Tak można by mniej więcej określić zadania omawianej publikacji.

Składają się na nią artykuły drukowane na przestrzeni dziesięciu lat przede wszystkim w oficjalnych czasopismach katechetycznych Francji. Wśród autorów widnieją nazwiska pierwszych bojowników o odnowę kate-

chetyczną w duchu kerygmatu jak A. Liégé OP, Fr. Coudrau, H. Bissonier, wytrwałych organizatorów życia katechetycznego jak J. Honoré, czy wreszcie młodszych pracowników wyciskających swe znamię na najnowszych publikacjach na przykład J. Le Du. Odnajdujemy artykuł z 1957 o zasadzie progresji w katechezie, która stanowiła ognisko zażartych dyskusji, a zarazem stała się źródłem tragedii ówczesnego kierownictwa instytutu i centrum, zasada dziś powszechnie przyjęta w katechizacji na całym świecie. Jednocześnie umieszczono artykuły o zasadniczym znaczeniu dla najnowszych dokumentów katechetycznych. Omawiają one powiązania między katechezą a antropologią, czy zagadnienie właściwego, współczesnego języka katechetycznego. Mamy więc przekrój zagadnień od najwcześniejszych postulatów kerygmatycznych aż do zasad katechezy antropologicznej.

Redakcja ułożyła artykuły w trzy działy. Cztery pierwsze opracowania dotyczą istoty katechezy, jej miejsca w misji Kościoła, celu, stosunku nauczania religii do katechezy pojętej w najszerszym tego słowa znaczeniu, oraz zasady progresji, wspomnianej powyżej. Drugi dział obejmuje aspekt biblijny katechezy, zagadnienia prekatechezy i antropologii. W trzecim dziale zgrupowano artykuły omawiające elementy katechezy bardziej metodyczne, jak poznanie racjonalne, ujęcia obrazowe, pedagogikę wyrazu i problem współczesnego języka.

Omawiana pozycja stanowi przeto bardzo dobry przegląd podstawowych problemów katechetycznych i prób rozwiązań w ruchu katechetycznym francuskim, choć oczywiście nie wyczerpuje całokształtu problematyki ani nie daje pełnej charakterystyki kierunku francuskiego. Ponadto omawiana książka jest swego rodzaju dokumentem historycznym, obrazującym wysiłki i próby ostatnich lat, gdyż życie katechezy francuskiej rozwija się ciągle poszukując coraz nowych dróg i ustawicznie doskonaląc dawne ujęcia i sformułowania.

Ks. Jan Charytański SJ, Warszawa

Le poids des mentalités en catéchèse, praca zbiorowa, Paris 1968, Fayard-Mame, s. 194.

Katechetyczny ruch francuski nieomal od pierwszych lat swego istnienia uwrażliwiony był na uwarunkowania środowiskowe katechezy. Aspekt ten jednak pozostawał raczej drugoplanowym. Mniej więcej od 1959 r. zagadnienie wpływu środowiska wysuwa się na naczelne miejsce przede wszystkim ze względu na konieczność współpracy z rodzicami. Wtedy właśnie w katechezie francuskiej pojawia się określenie „mentalność”. Pozycja obecnie omawiana ukazuje nam ten właśnie odcinek dorobku ruchu francuskiego. Składają się na nią artykuły drukowane w oficjalnym organie „Catéchèse”, a tutaj zebrane w pewną całość. Wśród autorów figurują nazwiska najwybitniejszych przedstawicieli ruchu francuskiego tego okresu.

Redaktorzy serii „Ecole de la foi” podzielili pracę na dwie części. Pierwsza obejmuje artykuły bardziej teoretyczne. G. Hahn tłumaczy podstawowe określenia związane z badaniem przynależności do grupy społecznej. J. Bournique natomiast, podchodząc bardziej eksperymentalnie, ukazuje katechetom środki, przy pomocy których będą mogli przybliżyć się do problemów psycho-socjologicznych. Omawia źródła rodzenia się mentalności, jej rodzaje, a wreszcie możliwość wpływu wychowawczego. M. Saudreau analizuje formy zetknięcia się przekazu Objawienia z mentalnością. Omawia rodzaje się trudności. Przede wszystkim podkreśla konieczność uwzględnienia mentalności warunkujących skuteczność słowa Bożego u katechizowanych. Natomiast L. Gannaz kładzie główny nacisk na specyficzną mentalność katechetów, która również stanowi wielką przeszkodę w znalezieniu wspólnego języka z katechizowanymi.